

KÁLD KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK

../2017.(.....)

ÖNKORMÁNYZATI RENDELETE

KÁLD KÖZSÉG TELEPÜLÉSKÉPÉNEK VÉDELMEÉRŐL

Káld Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. tv. 12. § (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) pontjában, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 23.§ (5) bekezdés 5. pontjában és az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 57. § (2) – (3) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a következő rendeletet alkotja:

I. Fejezet - Általános rendelkezések

1. A rendelet célja, hatálya és alkalmazása

1. §

(1) Káld Község jellegzetes és értékes arculatának megőrzése és az épített és a természeti környezet védelme érdekében a helyi építészeti értékvédelemmel, a településképi követelményekkel és a településkép-érvényesítési eszközökkel kapcsolatos szabályok megállapítása.

(2) E rendelet hatálya Káld Község teljes közigazgatási területére terjed ki.

(3) E rendelet előírásait az önkormányzat képviselő-testülete által elfogadott településrendezési eszközökkel együtt kell alkalmazni.

2. Értelmező rendelkezések

2. §

E rendelet alkalmazásában:

1. *Értékvizsgálat*: a települési érték helyi védelem alá helyezésének szakmai megalapozására szolgáló, a megfelelő szakképzettséggel rendelkező személy(ek), szervezet(ek) által készített, esztétikai, műszaki, történeti és természeti vizsgálatot tartalmazó munkarész.
2. *Pasztell szín*: a színek nagyon világos és kis telítettségű árnyalatai, melyeknek (a szín mellett) csak fehértartalma van, fekete nincs.
3. *Föld színek (terra színek)* :tört, sötét, meleg színek, melyek színtartománya a vörös – narancs - sárga – zöldessárga

II. Fejezet – A helyi védelem

3. A helyi védelem célja

3. §

(1) Az épített környezet fenntartása, a jelen és a jövő nemzedékek számára való megőrzése érdekében az önkormányzat a közigazgatási területén található kiemelkedő építészeti, képzőművészeti és természeti értékeket helyi védelem alá helyezi.

(2) A helyi értékvédelem feladata a különleges oltalmat igénylő településszerkezeti, faluképi és utcaképi, építészeti, történeti, régészeti, képző- és iparművészeti, műszaki-ipartörténeti szempontból védelemre érdemes területek, épület-együttesek, építmények, épületrészek, köz- és műtárgyak, növények vagy növény-együttesek számbavétele, meghatározása, nyilvántartása, dokumentálása, valamint a nyilvánossággal történő megismertetése.

4. A helyi védelem fajtái

4. §

(1) A helyi védelem területi vagy egyedi védelem lehet.

(2) A helyi egyedi védelem a jellegzetes, értékes, illetve hagyományt őrző építészeti arculatot, településkaraktert meghatározó valamely

- a)* építményre, építményrészletre vagy az alkalmazott anyaghasználatra, tömegformálásra, homlokzati kialakításra,
- b)* táj- és kertépítészeti alkotásra, egyedi tájértékekre, növényzetre,
- c)* szoborra, képzőművészeti alkotásra, utcabútorra, valamint
- d)* az *a)*-*c)* ponthoz kapcsolódóan az érintett földrészlet, telek egészére vagy részére terjedhet ki.

(3) Az önkormányzat a (2) bekezdésben foglaltak figyelembe vételével helyi egyedi védelem alá helyezi az 1. mellékletben meghatározott ingatlanokat, művi értékeket a 2. mellékletben meghatározott műalkotásokat

5. A helyi védelem alá helyezés, valamint megszüntetés szabályai

5.§

(1) A helyi védettség alá helyezésről, annak megszűnéséről a Képviselő-testület dönt.

(2) A védetté nyilvánításhoz, annak megszüntetéséhez be kell szerezni a főépítész véleményét.

(3) Helyi érték védetté nyilvánítására vagy a védelem törlésére bármely jogi vagy természetes személy, településrendezési terv keretében vagy önállóan készített örökségvédelmi hatástanulmány és önállóan készített értékvizsgálat is javaslatot tehet, melyet a jegyzőnél kell benyújtani. A javaslatnak az alábbiakat kell tartalmaznia:

- a) a javasolt vagy érintett érték megnevezése,
- b) a javasolt vagy érintett érték helyének meghatározása (utca, házszám, helyrajzi szám), egyértelműsítés érdekében szükség esetén helyszínrajzi ábrázolással,
- c) a javaslattevő természetes vagy jogi személy, ez utóbbi esetén annak képviselőjének megnevezése, elérhetősége,
- d) a javasolt vagy érintett érték fotódokumentációja, leírása, ismertetése,
- e) a védelem fajtája,
- f) a védetté nyilvánításra vagy a védelem megszüntetésére vonatkozó javaslat indoklása.

(4) A helyi értékvédelemmel járó nyilvántartási munkát az önkormányzat jegyzője végzi.

Feladatai:

- a) a védetté nyilvánításra vagy a védelem megszüntetésére vonatkozó javaslat megvizsgálása, amennyiben szükséges a javaslattevő 30 napon belül kiegészítésre, vagy hiánypótlásra történő felszólítása, 90 napon belül a Képviselő-testület elé terjesztése,
- b) a védetté nyilvánításnak és a védelem megszüntetésének a helyben szokásos módon közzététele, ezen felül az ingatlan, vagy a természeti érték tulajdonosának, a javaslattevőnek, a területileg illetékes ingatlan-nyilvántartási hivatal írásban történő értesítése
- c) a védetté nyilvánításról vagy a védettség megszüntetéséről szóló Képviselő-testületi döntés tényének az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyeztetése. A bejegyzés elmaradása a védettség hatályát nem érinti.
- d) a védetté nyilvánított helyi értékek nyilvántartása, a változásoknak e rendelet 1. és 2. mellékletében legalább évente történő frissítése, átvezetése
- e) javaslattétel további helyi értékek védelem alá helyezésére,
- f) javaslattétel helyi értékek védelmének a megszüntetésére,
- g) a helyi értékek védelmének aktív képviselete,
- h) javaslattétel az önkormányzati támogatás odaítélésére, az erre vonatkozó pályázat lebonyolítása,
- i) a helyi értéken elvégzett munka ellenőrzése és igazolása,
- j) a helyi értéken végzett munka elkészülte után az érintett értékre vonatkozóan e rendelet 1. és 2. mellékletének felülvizsgálata, szükség esetén módosítása, ennek érdekében javaslattétel a rendelet módosítására,
- k) a helyi értéken bekövetkezett egyéb változtatások, javítások elvégzése, az azokon történt esetleges károsodások bekövetkezte esetén az érintett értékeknek e rendelet 1. és 3. mellékletének felülvizsgálata, szükség esetén módosítása, ennek érdekében javaslattétel a rendelet módosítására.

(5) A védetté nyilvánított helyi értékek listáját e rendelet 1. és 2. melléklete tartalmazza.

(6) A védetté nyilvánított helyi értékek nyilvántartása – e rendelet 1. és 2. melléklete alapján – tartalmazza a védetté nyilvánított helyi érték

- a) megnevezését
- b) pontos helyét (utcanév, házszám, helyrajzi szám)
- c) rövid leírását
- d) állapotát befolyásoló átalakításokat, tevékenységeket történeti sorrendben (amennyiben ismert)
- e) a védelem módját

(7) Adatvédelmi okokból a védetté nyilvánított helyi értékről vezetett nyilvántartás adatai nem nyilvánosak.

(8) A védetté nyilvánított helyi értéket táblával meg kell jelölni. A tábla elhelyezéséről az önkormányzat a jegyző útján gondoskodik, azt a tulajdonos és a használó tűrni köteles. . A tábla felirata: „*Helyi védett érték*” „*Védetté nyilvánította Káld Község Önkormányzata – dátum.*” A tábla megőrzése és karbantartása az épület tulajdonosának feladata.

(9) A védettség megszüntetésére akkor kerülhet sor, ha a védetté nyilvánított helyi érték

- a) megsemmisül,
- b) életveszélyessé válik, és az eredeti állapotba történő visszaállítása aránytalanul magas költséggel járna, illetve növényegészségügyi szempontból állapota visszafordíthatatlanul károsodik,
- c) a védelem alapját képező értékeit helyreállíthatatlanul elvesztek, vagy a védelemmel összefüggő szakmai ismérveknek már nem felel meg,
- d) magasabb rendű jogszabály által védettséget (műemléki) kap.

(10) A védettség megszüntetésére irányuló kérelem melléklete az állapotörögzítő dokumentáció, amely tartalmazza:

- a) az érintett elem helyszínrajzát,
- b) épület, vagy építmény esetén a felmérési tervet (alaprajz minden szintről, metszetek, homlokzatok, műszaki leírás), tájérték esetén a természeti tényező ismertetését
- c) fotódokumentációt,
- d) amennyiben szükséges – épület, vagy építmény esetén tartószerkezeti tervezési területen jogosultsággal rendelkező, tájérték esetén vezető tervezői címmel rendelkező okleveles táj- és kertépítész mérnök által készített–szakvéleményt.

(11) A védettség megszüntetésére irányuló eljárásban a védetté nyilvánításra vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

4. A helyi védett érték fenntartása

6. §

(1) A védetté nyilvánított helyi érték fenntartása a tulajdonos feladata, ő köteles az érték jó karbantartásáról gondoskodni. Felújítás, korszerűsítés esetén a jelen rendeletben foglalt részletes előírásokat be kell tartani.

(2) A fennmaradás feltétele az eredeti rendeltetésnek megfelelő használat. A használat a védett értéket nem veszélyeztetheti.

(3) A helyi védett érték tulajdonosa kérheti az önkormányzat támogatását a felújítás, helyreállítás és ezáltal az értékmegőrzés érdekében. A támogatás megítélésnek feltétele a rendeltetésszerű használat.

(4) A helyi védett érték tulajdonosa a tulajdonviszonyokban, a kezelőben és a használóban történt változásokat a jegyzőnek a változástól számított 30 napon belül köteles írásban jelezni. Ennek elmaradása esetén a védett értékre önkormányzati támogatás nem adható.

III. Fejezet - a településképi követelmények meghatározása

5. A helyi védett érték fogalma, annak fajtái

7. §

(1) E rendelet alapján helyi védett értéknek minősül minden olyan, magasabb szintű jogszabály által nem védett épített alkotás és természeti érték, amely e rendelet 1. és 2. mellékletében felsorolásra került.

(2) Amennyiben helyi védett érték magasabb szintű jogszabály alapján védelemre kerül, azt az értéket jelen rendelet 1. és 2. számú mellékletéből törölni kell.

6. Helyi védett elemekre vonatkozó területi és egyedi építészeti követelmények

8. §

(1) A település helyi védett értékeinek felsorolását e rendelet 1. és 2. melléklete tartalmazza.

(2) A település helyi védett műalkotásai a szobrok.

(3) A település helyi védett műalkotásainak felsorolását e rendelet 2. melléklete tartalmazza.

(4) Helyi védett érték (műalkotás) esetén:

- a) a fő rendeltetés megtartandó és eredeti állapotában helyreállítandó,
- b) a műalkotás helyéről nem elmozdítható

(5) A település helyi védett épületei felsorolását e rendelet 1. melléklete tartalmazza.

(6) Helyi védett épület esetén:

- a) a fő rendeltetést tartalmazó épület megtartandó és eredeti állapotában helyreállítandó,
- b) a homlokzat, tetőidom nem változtatható,
- c) a közterület felől látható homlokzatokon műanyag nyílászáró nem alkalmazható,
- d) a közterület felőli tetőn tetőablak nem alkalmazható
- e) az épületek homlokzatának felületképzése vakolt, pasztell színezésű lehet,
- f) a tetőfedés színe a földszínek valamelyike lehet,

- g) Védett épületet tartalmazó ingatlanon további épület, építmény elhelyezése csak a védett érték telepítéséhez illeszkedően, annak elsődlegességét tiszteletben tartóan helyezhető el. Előkertben építmény, valamint az épület megjelenését befolyásoló műtárgy nem helyezhető el.
- h) Védett épület bővítése, a telken új épület építése esetén magastetőt kell kialakítani, melynek hajlásszöge a védett értéken lévő tetőhöz kell igazodó, 35-45 fok közöttinek kell lennie.
- i) Az épület magassága kizárólag a felújítás során felmerülő szerkezeti, technológiai okból változhat.
- j) Védett épület homlokzati anyagának és színének, tetőfedés anyagának, nyílászárói anyagának, utcai ablakok meglévő osztásának megváltoztatása csak az eredeti állapot visszaállítása érdekében megengedett. Bővítés, új építés esetén az új épületrészek anyaghasználatának, a védett értékhez illeszkedőnek, annak megjelenését és értékét megtartónak, hangsúlyozónak kell lennie.
- k) Védett épület tetőfelületén, homlokzatán megújuló energia hasznosításának berendezései, illetve parabolaantenna nem helyezhető el. Napelemek, napkollektorok a telken a védett érték tiszteletben tartása, érvényesülése mellett helyezhetők el.
- l) Védett épületek telkein a zöldfelületek minőségi kialakítása az építészeti érték megjelenéséhez hozzátartozó településképi elem. Az épület, a burkolt felületek, a kertként nem használt felületeket gyepfelületként kell kialakítani és karban tartani. A telken a cserjék és a fák fajtájának és helyének megválasztásakor a helyi klimatikus és táji adottságokon túl az építészeti érték telken való elhelyezéséhez is illeszkedni kell.

7. Egyéb, általános területekre vonatkozó területi és egyedi építészeti követelmények

9. §

(1) A településen csak magas tetős építmény építhető.

(2) Közterület felé a tetőfelületen önálló, álló tetőablak nem építhető sem egyedi, sem összefogott formában, sem szabad oldalfalakkal, sem tetőhéjalással fedett formában. Helyette a homlokzat 1/3-ad részét meg nem haladó mértékben a homlokzat részeként megjelenő homlokzati hangsúlyt adó tetőfelépítmény (melynek minimális szélessége 3,00 méter) megjelenhet megszakított, vagy végigfutó tetőpárkánnyal. Fekvő tetőablak mind egyedileg, mind sorolva elhelyezhető.

(3) Nem helyezhető el utcai homlokzatfelületen klíma berendezés kültéri egysége.

(4) Utcai oldalon, vagy szomszédos telekhatárok között létesített, épített kerítés magassága nem haladhatja meg az 1,5 m-t. Tömör kerítés nem építhető, az épített kerítések áttörtnek kell lennie. Épített kerítés anyaga a környezetébe illeszkedő kell legyen, anyaga csak téglá, kő, fa, fém, kiselemes beton falazóelem, illetve vakoltfelület

lehet. Zsalukókból épített kerítésszakasz, lábazat utca és szomszéd felől vakolatlan, burkolatlan nem lehet. Sövénykerítés létesíthető.

(5) A 12 m-nél keskenyebb valamely utca mentén fekvő saroktelek esetében, a sarokponttól mért 5-5 méteren belül csak olyan kerítés létesíthető, ami a közlekedés biztonságához szükséges szabad átlátást biztosítja.

(6) Kerti építmények a telken álló épületek építészeti megjelenéséhez, anyaghasználatához, színéhez illeszkedőnek kell lennie.

(7) Az épületek tömegformálását a településképi, táji adottságok figyelembevételével kell kialakítani. Az épületek bonyolult tömegalakítása kerülendő.

(8) Magastetős épületek fedésére megengedett anyag a nád, agyagcserép, betoncserép, bitumenes zsindely - kivéve mintázott tekercses kivitel - , fa zsindely, kőpala, sík fémlemez, üveg.

(9) Kék, lila, zöld, illetve egyéb élénk, a környezetétől elütő színű tetőfedő anyag alkalmazása nem megengedett.

(10) Rönkház, mobilház elhelyezése nem megengedett.

(11) A telken az épület által elfoglalt terület, a burkolt felületek, a kertként nem használt felületeket zöldfelületként kell kialakítani és karban tartani. A telken a cserjék és a fák fajtájának és helyének megválasztásakor a helyi klimatikus és táji adottságokon túl az építészeti érték telken való elhelyezéséhez is illeszkedni kell. Cserje, sövény a szomszédos telekhatártól minimum 60 cm-re, fa minimum 2,0 m-re ültethető.

(12) A megújuló energia hasznosítását szolgáló berendezést az ingatlanon álló épület utcai megjelenéséhez igazodóan kell elhelyezni. A berendezések tartószerkezete, kapcsolódó szerelvényei, vezetékei az utcai homlokzaton látszó módon nem helyezhetők el. Síktáblás napelemeket, napkollektorokat kerítésen, előkertben elhelyezni nem lehet. Síktáblás napelemeket, napkollektorokat lapostetős épületeken a tető síkjában, vagy legfeljebb 5% lejtéssel kell létesíteni. Amennyiben az épület attika fallal rendelkezik, a lejtés tetszőleges lehet, de a berendezések egyik eleme sem emelkedhet az attika magassága fölé. Síktáblás napelemeket, napkollektorokat magastetős épületeken a tető síkjában (azzal megegyező dőlésszögben) kell elhelyezni úgy, hogy a berendezés tartószerkezete napelem, napkollektor felülete alól nem lóghat ki. Továbbá egy tetőfelületen csak egy összefüggő felületen helyezhetők el, melyek lehatárolása (kontúrja) téglalap alakú lehet. Egy tetőfelületen csak egyirányú (álló vagy fekvő) elemek helyezhetők el. Kontyolt tetőfelületen napelem, napkollektor nem helyezhető el. Síktáblás napelemeket, napkollektorokat földön (terepszinten) a természetes terepadottságokhoz igazítottan kell elhelyezni. A berendezés tereptől elemelkedő legmagasabb pontja az övezetben előírt kerítés magasságát nem haladhatja meg. Amennyiben az övezetben a kerítés magassága nem szabályozott, a berendezések legmagasabb pontja a 2,0 m-t nem haladhatja meg. Hatnál több berendezés telepítését az utca felől legalább cserjeszinten zárt növényzettel takartan kell kialakítani.

(13) Az utcai homlokzaton parabolaantenna nem helyezhető el. Egy épületen rendeltetési egységenként egy parabolaantenna helyezhető el.

8. Reklámok, reklámhordozók

10. §

(1) Reklámhordozó, illetve reklámhordozót tartó berendezés a település közigazgatási területén belül kizárólag a meglévő környezethez illeszkedő, egységes kialakítású, azonos megjelenésű lehet.

(2) Utcabútor a település közigazgatási területén belül kizárólag a meglévő környezethez illeszkedő, egységes kialakítású, azonos megjelenésű lehet.

(3) Utcabútor, reklámhordozó, épület előtt az épület utcai homlokzatához legjobban illeszkedő helyen helyezhető el úgy, hogy az épület megjelenését, megközelítését ne akadályozza, az épület bejáratáról a figyelmet ne vonja el.

(4) Utcabútor, reklámhordozó az épület homlokzatán nem helyezhető el.

9. Egyéb műszaki berendezések

11. §

(1) A település igazgatási területén hírközlést szolgáló antennatornyok kül- és belterületen helyezhetők el.

(2) Hírközlést szolgáló antennatornyot nem szabad elhelyezni:

- a) országos védelem alatt álló épület telekhatárától 200 méteren belül,
- b) helyi védelem alatt álló épület telekhatárától 200 méteren belül
- c) helyi természeti érték környezetében,
- d) természeti területen és
- e) „ex lege” (a természetvédelmi törvény értelmében) védett területen.

(3) Helyi védett épület esetén az épület közterület felől látható homlokzati- és tetőfelületein, elő- és oldalkertjében, kerítésén parapetkonvektor, parabolaantenna, vagy klímaberendezés kültéri egysége nem helyezhetők el.

(4) Közterületen új közművezetéseket (vízellátás, szenny-, és csapadékvíz-elvezetés, földgázvezetéseket) csak terepszint alatti elhelyezéssel, míg közép- és kisfeszültségű, valamint közvilágítási, táv- és egyéb hírközlő vezetékeket térszín alatti, illetve légkábeles formában szabad létesíteni.

(5) A településen a légvezetékes kábelhálózatok elhelyezése egy tartószerkezeten történhet.

(6) Közművezetékek, járulékos közműlétesítmények elhelyezésénél a településképi megjelenésre, esztétikai követelmények betartására is figyelemmel kell lenni.

(7) Középnymomású földgázellátású területeken telkenként egyedi nyomásszabályozókat

kell elhelyezni. A tervezett gáznyomás-szabályozók az épületek utcai homlokzatára nem helyezhetők el. A berendezés a telkek előkertjében, udvarán, vagy az épület alárendeltebb homlokzatára szerelhetők.

(8) Közzszolgálati hírközlési antennák telepítésekor igazolni kell, hogy az elhelyezni kívánt hírközlési antenna megjelenése a fő rálátási irányokban nem károsítja sem a településképet, sem a tájképet.

10. Növénytelepítés követelményei

12. §

(1) Káld teljes közigazgatási területén, növényzet esetében a honos, tájegységre jellemző fajok alkalmazása szükséges. Különlegesen lényeges a külterületek és a természetes növénytávok esetében a honos növények alkalmazása és az inváziós fajok elkerülése.

(2) A növénytelepítés során javasolt, tájegységre jellemző, honos fajok, ajánlását és a kerülendő, inváziós fajok listáját az 1. függelék tartalmazza.

IV. Fejezet – Településkép-érvényesítési eszközök

11. A településkép-védelmi tájékoztatás és szakmai konzultáció

13. §

(1) A településkép-védelmi tájékoztatás és szakmai konzultáció kötelező minden olyan építési tevékenység esetén, mely a lakóépület építésének egyszerű bejelentéséről szóló 155/2016. (VI. 13.) Korm. rendelet hatálya alá esik és helyi védett, vagy településképi szempontból meghatározó területen található.

(2) A településkép-védelmi tájékoztatás és szakmai konzultáció kérhető minden olyan építési engedély nélkül végezhető építési tevékenység esetén, melyet a 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 1. melléklete tartalmaz.

(3) A településkép-védelmi tájékoztatás és szakmai konzultáció a települési főépítész, annak hiányában a polgármester feladata.

(4) A településkép-védelmi tájékoztatást és szakmai konzultációt – az (1) bekezdésben foglaltakon kívül - bármely természetes vagy jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet írásban kezdeményezheti a főépítésznél, annak hiányában a polgármesternél,

(5) A településkép-védelmi tájékoztatást és szakmai konzultációt legalább 8 nappal az építési tevékenység megkezdése előtt, illetve a kérelem benyújtását követő 8 napon belül le kell folytatni.

(6) A településkép-védelmi tájékoztatásról és szakmai konzultációról a főépítész, illetve annak hiányában a polgármester emlékeztetőt készít, amelyben rögzített javaslatok és nyilatkozatok mindkét félre nézve kötelezőek.

(7) A településkép-védelmi tájékoztatás és szakmai konzultáció díjmentes.

12. A településképi kötelezés

14. §

(1) A településképi kötelezés beépítési, helyrehozatali, illetve beültetési kötelezettség lehet.

(2) A polgármester a kötelezési eljárásban az érintett ingatlan tulajdonosát - a településkép védelme érdekében - kerítés építésére építéshatósági határozattal kötelezheti.

(3) Amennyiben a kötelezésnek az elkövető megadott határidőn belül nem tesz eleget, a polgármester településképi bírságot szabhat ki.

V. Fejezet – Záró rendelkezések

15. §

E rendelet 2017. .... hó ... napján lép hatályba. A rendelet hatályba lépésével hatályát veszti Káld Község Önkormányzata **a helyi jelentőségű építészeti örökség védelméről szóló 18/2012. (X. 25.)** önkormányzati rendelete.

Káld, 201...

Dr Schmidt József
polgármester

Dr. Lendvai Róbert
jegyző

A kivonat hitelül:

Kihirdetési záradék:

A rendelet kihirdetésre került 2017.   hó   nap.

jegyző

1. melléklet a ..../2017. (.....) önkormányzati rendelethez

Épületek

Sorszám	Cím	Funkció	Hrsz.
1.	Árpád u. 22.	Lakóház	419
2.	Berzsenyi u. 14.	Lakóház	158
3.	Mária utca	Torony	195
4.	Temető	Temetői kápolna	107
5.	Pusztalánci major	Kastély	
6.	Pusztalánci major	Lóistálló	

2. melléklet a ..../2017. (.....) önkormányzati rendelethez

Emlékművek, síremlékek, szobrok

1.	Kőkereszt	Berzsenyi u.36.
2.	Szent István szobor	Berzsenyi u. 5.
3.	Mária szobor	Mária u.
4.	Káldy szobor	Berzsenyi u. 14.
5.	Kőkereszt	Temető
6.	Szentháromság szobor	Berzsenyi u.
7.	Világháborús emlékmű	Berzsenyi u.
8.	Nepomuki Szent János szobor	Berzsenyi u. 12.
9.	Nagy Katalin síremléke	Temető
10.	Horváth József síremléke	Temető
11.	Horváth Pál síremléke	Temető
	Káldy család síremléke	Temető

Növénytelepítés során javasolt, nem javasolt fajok

Ajánlott növényjegyzék

Az alábbi jegyzék ajánlás, a felsoroltakon kívül számos további honos növényfaj megtalálható, alkalmazható. A jegyzék a települési területeken ajánlott növényfajokat, kertészeti kultúrát tartalmazza, nemesített növények alkalmazásával.

Védett fajok nem gyűjthetők és nem telepíthetők!

Az itt megadott általános jegyzéket az élőhelyi adottságok, települési hagyományok tovább árnyalhatják.

A lakóterület kertje:

- gyepterületek:

Kialakításuknál a lakókertben az egyetlen fajból álló, fajszegény gyepek helyett a területen előforduló több fűfaj és más alacsony lágyszárú növényzet használatával virágos gyepek létesítése javasolt. Kialakítása természetes úton, vagy fűmag keverék vetésével történhet. (Pl. Sport keverékkel megerősödő gyepekre Margitsziget keverékkel és apró díszítő lágyszárúakkal fajgazdag, természetes hatású pázsit telepítése.) A gyepek szélein, vagy a kevésbé taposott foltokban a környék szép vadvirágai {azoknak kertészeti változatai} ültethetők.

Többféle fűmag használatával a természeteshez közelebb álló gyepek kialakítása.

Javasolt alkotók:

francia perje (*Arrhenatherum elatius*), karcsú fényperje (*Koeleria cristata*), prémes gyöngyperje (*Melica ciliata*), sziklai csenkesz (*Festuca pseudodalmatica*), kései perje (*Cleistogenes serotina*), vékony csenkesz (*Festuca valesiaca*)

- A fű felületét apró növésű lágyszárúak díszíthetik, pl. százszorszép (*Bellis perennis*), vajszínű ördög szem (*Scabiosa ocroleuca*), kakukkfű (*Thymus sp.*), veronika fajok (*Veronica sp.*), hasznos földitömjén (*Pimpinella saxifraga*), fehér here (*Trifolium repens*)

- A gyepek széleinél, vagy kevésbé taposott foltokban telepíthetők, pl. török hóvirág (*Galanthus elwesii*) széles levelű salamonpecsét (*Polygonatum latifolium*), illatos ibolya (*Viola odorata*), gyöngyvirág (*Convallaria majalis*).

A kertet szegélyezhetik alacsony növésű, ill. helyenként magasabb virágos növények. Kedvező a fűszer és gyógynövények használata is. A kerítések, támfalak felületét díszcserjék sora élénkítheti. Nagyobb terület esetén feltétlenül szükséges a kőbástyára, kerítésre felkúszó, vagy lecsüngő növényzet telepítése.

- Alacsony növésű szegélyvirágok:

porcsinrózsa (*Portulaca grandiflora*), petúnia (*Petunia hybrida*), árvácska (*Viola wittrockiana*), körömvirág (*Calendula officinalis*), jácintok (*Hyacinthus sp.*), lila sáfrány (*Crocus vernus*), fehér nárcisz (*Narcissus poeticus*), arany-sáfrány (*Crocus aureus*), csupros nárcisz (*Narcissus pseudonarcissus*), kék nőszirm (*Iris germanica*), tazetta nárcisz (*Narcissus tazetta*), pompás nárcisz (*Narcissus incomparabilis*), törökszegfű (*Dianthus barbatus*), törpe bársonyvirág (*Tagetes patula*), kerti szegfű (*Dianthus caryophyllus*), búzavirág (*Centaurea cyanus*), habszegfű fajok (*Silene sp.*), szikla-bőrlevél (*Bergenia crassifolia*)

- Magasabb kerti virágok:

nefelejcs (*Myosotis silvestris*), tornyos harangvirág (*Campanula pyramidalis*), ezüstös pipitér (*Anthemis biebersteiniaia*), kerti margaréta (*Chrysanthemum maximum*), estike (*Hesperis matronalis*), mezei margaréta (*C. leucantheum*), erdei szellőrózsa (*Anemone sylvestris*), kerti szarkaláb (*Consolida ajacis*), fehér liliom (*Lilium candidum*), japán árnyliliom (*Hosta lancifolia*), tűzliliom (*Lilium bulbiferum*), pálmaliliom (*Yucca filamentosa*), tulipánfélék (*Tulipa sp.*), bugás lángvirág (*Phlox paniculata*), orosz-lánszaj (*Antirrhinum majus*), kerti fátýolvirág (*Gypsophila elegans*), báránýfarok (*Amaranthus hypochondriacus*), nagy meténg (*Vinca major*)

- kerti díszként is használható fűszer- és gyógynövények:

izsó (*Hyposus officinalis*), levendula (*Lavandula angustifolia*), rozmaring (*Rosmarinus officinalis*), kerti ruta (*Ruta graveolens*), orvosi zsálya (*Salvia officinalis*), kakukkfű fajok (*Thymus serpyllum*, *T. sp.*), bazsalikom (*Ocimum basilicum*), szurokfű (*Origanum vulgare*)

- kerítést kísérő díszcserjék:

kerti madárbirs (*Cotoneaster horizontalis*), tűztövis (*Pyracantha coccinea*), egybibés galagonya (*Craetegus monogyna*), nyári orgona (*Buddleia davidii*), mályva (*Hibiscus siriacus*)

-felkúszó és lecsüngő növényzet (támfalra, kerítéshez, kőfal elé):

trombita folyondár (*Campsis radicans*), sarkantyúka (*Tropaeolum majus*), tatár lonc (*Lonicera tatarica*), magyar lonc (*Lonicera tellmaniana*), borostyán (*Hedera helix*), kék hajnalka (*Ipomoea tricolor*), ligeti szőlő (*Vitis silvestris*), bíboros hajnalka (*Ipomoea purpurea*), lila akác (*Wisteria sinensis*)

- kőfalakat, támfalakat élénkítő növényzet (a kúszónövényekkel együtt alkalmazva):

sziklai ternye (*Alyssum saxatile*), fehér varjúháj (*Sedum album*), rózsás kövirózsa (*Sempervivum marmoreum*), borsos varjúháj (*Sedum acre*), valamint kertészetekben kapható termesztett fajok

A lakótelek fái:

A régi falusi kertekben jellemzőek a haszonfák voltak, főleg a kevés permetezést igénylő gyümölcsfák. Más fát csak megtűrték - nem vágtak ki -, ha kivételesen szép volt. pl. kislevelű hárs (*Tilia cordata*), berkenye (*Sorbus sp.*), vadkörte (*Pyrus pyraeaster*), tölgy (*Quercus sp.*), tájfajták

- javasolt gyümölcsfák és cserjék:

dió (*Juglans regia*), kajszibarack (*Prunus armeniaca*), őszibarack (*Prunus persica*), mandula (*Prunus dulcis*), szilva (*Prunus domestica*), meggy (*Prunus cerasus*), cseresznye (*Cerasus sp.*), alma (*Malus domestica*), körte (*Pyrus communis*), eperfa (*Morus alba*), szőlő (*Vitis vinifera*), füge (*Ficus carica*), málna (*Rubus idaeus*), piros ribizli (*Ribes spicatum*), egres (*Ribes uva-crispa*), mogyoró (*Corylus avellana*)

Sajátos hangulatot adhat a különféle dísznövények (*Cucurbita pepo*), a kúszó bab (*Phaseolus sp.*), napraforgó (*Helianthus annuus*) mértéktartó alkalmazása.

A lakótelken a felsorolt növényfajokból ízléssel összeválogatva alakítható ki a virágos gyepek, néhány árnyékot adó (gyümölcs)fa, a széleken cserjék, virágok, a kerítést kísérő magasabb virágok vagy cserjesor, a nagyobb függőleges felületeket vagy kőfalat derítő kúszónövények, sziklai növényzet. A lakóházat, tornácot, falmélyedéseket cserepes dísznövények gazdagíthatják, legjellemzőbb a muskátli (*Pelargonium zonale*).

Közterületek, parkok növényzete:

Alapvető szempont, hogy a területen honos növényfajok, fák és cserjék {és azok kertészeti változatainak} használatával kerüljenek kialakításra. Nagyszámú fa, bokor alkalmazása esetén a légyszárúak, virágok a kezelt parkok jellegét kevésbé határozzák meg.

A növények nemesítésével a távoli területeken honos virágok mindennapi alkalmazása elterjedt. A díszparkokban a honos fajok alkalmazása mellett légyszárúak esetében kisebb mértékben elfogadott a zöldfelületek karakteréhez igazodó nemesített más fajok ültetése is.

- Fák a településközpontban, a templom körül és a jelentősebb középületeknél:

kislevelű hárs (*Tilia cordata*), vadgesztenye vagy bokrétafa (*Aesculus hippocastanum*), molyhos tölgy (*Quercus pubescens*), kocsánytalan tölgy (*Quercus petrae*)

-További ajánlott fajok:

mezei juhar (*Acer campestre*), mezei szil (*Ulmus minor*), magas kőris (*Fraxinus excelsior*), virágos v. mannakőris (*Fraxinus ornus*), madárberkenye (*Sorbus aucuparia*)

Színezheti az összetételt egy-egy rezgő nyár (*Populus tremula*), nyír (*Betula pendula*), eperfa (*Morus alba*).

- Cserjék:

madárbirs (*Cotoneaster sp.*), csertömörce (*Cotinus coggygria*), egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), kecskerágó (*Euonymus sp.*), veresgyűrű som (*Cornus sanguinea*), kökény (*Prunus spionosa*), közönséges fagyal (*Ligustrum vulgare*), mogyoró (*Corylus avellana*)

A lakókerteknél felsorolt gyümölcsfák, cserjék, kúszónövények is alkalmazhatók a hely függvényében.

Külterületeken ajánlott növényzet:

A tájidegen növényzet alkalmazását mindenképpen kerülni kell.

A települések további külterületén megtalálhatók a természeti értéket hordozó rétek, gyepek, nádasok, mélyfekvésű, vizes élőhelyek és a patakokat, élővízfolyásokat kísérő természetes növényzet. E területek természetes növényzetének megőrzése, a változatlan élőhelyi feltételek fenntartása szükséges. Tájképi értékük mellett ökológiai kapcsolatot, sok állatfaj számára menedéket jelentenek a patakot szegélyező és az út mentén látható fasorok, sövények.

A nyomvonalas infrastruktúra létesítésénél (út, közművezetékek) különösen fontos a bolygatott területek helyreállítása, a telepítésre kerülő növényzetnek a honos állományból történő megválasztása, a terület élőhelyi adottságainak függvényében.